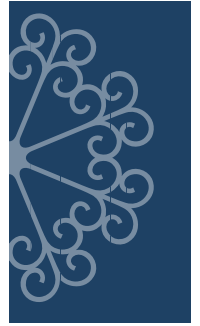

בית מדרש

505

פרשת וישב

זמני כניסת ויציאת השבת

★	☪	
17:15	16:00	ירושלים
17:15	16:16	בני ברק
17:30	16:15	ציריך
17:14	15:46	וינה
17:33	16:17	אנטוורפן
17:47	16:25	פריז
16:46	15:37	לונדון

דבר הישיבה

כל מה שקורה בעולם - בשביל ישראל

בגלות שנחאי נשא המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל דברי חיזוק בפני בני הישיבה, ואמה: הרב מבריסק סיפר, שכאשר כבש נפוליאון קיסר צרפת את פולין בסערה, ערכו לכבודו משתה בעיר הבירה וורשה, וכל השרים והנכבדים השמיעו באזניו דברי שבח וחנופה. נקעה מהם נפשו. התבונן סביבו, ואמה: "האין כאן רב יהודי, שידבר דברי טעם?!" מיהרו והביאו רב יהודי זקן. אמרו: "אמור דבר מה בשבח הקיסר!"

"אל תתוודע לרשות", ומי יודע אם מלכות נפוליאון תחזיק מעמד. ואם ישוב הצאר וישלוט, יאשיש את היהודים באהדת השונא. אמה: "איני מורגל לשאת דברים לפני מלכים, דורש אני רק בפני בני עדתי" אמר נפוליאון: ניחא, אמור מה שדרשת בפני עדתך."

נענה הרב ואמה: "כשפתר יוסף את חלום שר המשקים שפרעה ישיבו למעמדו, הוסיף ואמה: כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה, לכאורה המילים 'כי אם' מיותרות. די היה לומר 'וזכרתני'. והתשובה, שהעולם נברא עבור ישראל (בר"ר א, ד) וכל מה שנעשה, נעשה עבור ישראל (יבמות סג), ואמר יוסף: דע לך, שכל מאסרך וחלומך לא היו 'כי אם' עבורי שתחלצני מאכאן -

ואף לקיסר אומר אני, סיים הרב, שכל ניצחונותיו וכיבושיו לא היו אלא כדי שייטיב ליהודים..."

אף אנו נאמר סיים המשגיח הגר"י לוינשטיין: כל המאורעות הנוראים הקורים בעולם, הכל בשביל ישראל. כל הגזירות נגדנו, והרדיפות וההריגות, הכל מכוון אלינו, ובדרך אגב טובע כל העולם כולו בדם ואש ותימרות עשן! ואמרו: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהה, חכה לו [למשין] שנאמר (ישעיה נט, יט) "כי יבוא כנהה צר ובה לציון גואל!". - הכל בשביל ישראל!

(הגדש"פ - ידי משה עמ' 203)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרוך המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

עלון מורחב ומיוחד לרגל ימי החנוכה

מתורת רבותינו

אין אדם מתגדל אלא מתוך עבודה וניסיונות

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לז, א)

ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז (רש"י בפסוק ב).

וצריך ביאור, שאף כי שכר המצוות הוא לעולם הבא, אך הלא יש מצוות שאדם פירותיהן בעולם הזה, וא"כ מדוע לא יזכו הצדיקים לשלוה בעוה"ז בשכר מצוות אלו?

וביאר מרוך ראש הישיבה הגר"נ פרצוביץ זצ"ל, שאין הכוונה שלא מגיע להם שלווה בעולם הזה כיון שמתוקן להם לעוה"ב, אלא הכוונה שמקום השכר

הוא העוה"ב, ואילו העוה"ז הוא מקום העבודה והעמל, וא"כ זוהי הטענה, למה הם מבקשים שלווה בעוה"ז, והרי העולם הזה לא ניתן כדי לעבוד את ה' מתוך שלווה, כי אם דוקא על ידי עמידה בניסיונות, ואילו שלווה ומנוחה יהיו רק בעוה"ב, ולפיכך אין להם לבקש שלווה בעוה"ז.

וטעם הדבקה, כי דרך הצלחתם של צדיקים ואנשים גדולים באה דוקא דרך קושי וסבל, ועל ידי הקושי והנסייונות אדם מתעלה יותר כיון שהוא צריך לעמול יותר.

בנין נחום (עמ' תקע"ו)

התעניין בשלום הצאן' משום הכרת הטוב

ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן (לז, יד).

שאינו לו דעת כלל, אבל כיון שהאדם נעזר בו ונהנה ממנו חייב לו הכרת הטוב, ועל כן אמר יעקב לבנו יוסף: "לך ראה את שלום אחיך" - קדושי עליון, והוסיף: "ואת שלום הצאן".

נזר יוסף

שואל מרוך ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ: שלום אחיך ניחא, אך מה הוסיף "שלום הצאן"?

אלא מכאן שאדם צריך לשאול בשלום דבר שיש לו הנאה ממנו, ואפילו דומם. וזהו בחינת "הכרת הטוב", ממי שממנו מקבל הנאה מסוימת, ואפילו מהצאן

השקפה אחרת על החדשות המפליאות המופיעים על העתונים מידי יום

ויהי אחר הדברים האלה (מ, א). וברש"י: לפי שהרגילה אותה ארורה את הצדיק בפי כולם לדבר בו הביא להם הקדוש ברוך הוא סרחונם של אלו שיפנו אליהם ולא אליו. ועוד שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם.

כי יתכן ששני שרים גדולים ונכבדים כאלה, הקרה לפנייהם מכשול ונתפרסם בפי כל אך ורק לתכלית מיוחדת, להסיר חרפת נבל מאותו צדיק, והמכשול וכן הפרסום הכל במכוון.

דעת תורה - ביאורים

שח מרוך המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל: מכאן יקבל האדם הבטה והשקפה אחרת לגמרי על החדשות המפליאות המופיעים על העתונים מידי יום ביום, כי כולם מתרחשים ונשמעים במחשבה ובכוונה מאת השי"ת נורא העלילות, והוא היודע נסתרות, סיבת פרסום כל דבר בעולם כקטון כגדול.

גדר השתדלות

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו (מ, כג).

אמר בשם ה', ואף כשהגיע לפרעה תלה הכל בה' וא"כ מה התביעה על מה שביקש משר המשקים.

אומר מורנו המשגיח הגה"צ רבי אהרן דוד חדש זצ"ל:

כתוב בחז"ל על יוסף שמכיון שביקש משר המשקים שיזכור אותו, לכן נענש וישב בבית האסורים עוד שנתיים. והנה מצאנו שבכל מקום שהגיע יוסף היה שם ברכה, והטעם מבוואר בחז"ל כיון שעל כל דבר

מבואר מכאן יסוד בענין ההשתדלות, שיש מצבים שיעשה עברו אלא רק על הקב"ה, ואז עצם מה שפונה לאדם שיעזור לו ויודע שבאמת אינו יכול לעזור לו הוא כבר סתירה לבטחון. כאלה שאדם מבין שאי אפשר לסמוך על אדם אחר

לימי החנוכה:

הטעם שמצות נס חנוכה – מצוה חביבה

כתב הרמב"ם (חנוכה, פ"ד הי"א) "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד, וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הקל והודיה לו על הנסים שעשה לנו".

משום הכי חביבה מצות נר חנוכה מפני שעל ידה אפשר להתעורר ולראות את האמת. חזינן מהכא שדרוש לנו התעוררות מיוחדת ע"י נס גלוי כדי שעל ידה נגיע להכרה שהקב"ה מנהיג ומשגיח על הבריאה. אמנם בשעה שלא יתעורר ויתחזק יוסיף לחיות תחת שליטת כוחות הגוף ומדותיו.

אור יחזקאל – יראה ומוסר

אומר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: ביאור הענין, עיקר שאיפת השי"ת לעורר ולחזק את כלל ישראל כדי שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים, כל הנסים שנעשו לישראל היו בתקופה שהנהגת ד' היתה הנהגה משופעת בנסים גלויים משום הכי אין התעוררות מכל נס. אמנם נס נר חנוכה היה בתקופת החורבן שהנהגת ד' היתה הנהגה נסתרת, וכאשר ראו ישראל נס גלוי, יכול וצריך אותו הנס להביא את כולנו להתעוררות שהנהגת ד' אינה שונה, ואותה הנהגה הגלויה נמצאת אף בשעת הנהגה הנסתרת.

לכאורה הלא כלל ישראל מורגלים בנסים, ומחובתנו לחיות תמיד עם הנסים והמופתים שנעשו לנו. הלא מחויבים אנו בזכירת יציאת מצרים כל יום וכ"ז למען זכרון נס יציאת מצרים, א"כ מה היא החביבות המיוחדת בנס חנוכה, שפך השמן במקום לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים. וביותר הרי במקדש היה דוגמת נס פך השמן כל יום, נר מערבי היה דולק מעת לעת, ואף שהיה בו שמן כבשאר נרות, מכל מקום שאר הנרות כבו ואילו נר מערבי דלק. לסימן ששכינה שורה בישראל.

בעל הניסים נכלל נס של פך השמן

על הניסים ומודים על ניסי המלחמה שנעשתה ע"י הרוח של עמ"י והתגלה בה לא ברוחי, נכלל בזה הנס של המנורה.

מורנו המשגיח הגה"צ רבי אהרן דוד חדש זצ"ל

ונראה שעיקר הנס של הנרות הוא בא להוכיח את הכח של הפנימיות של עם ישראל וכמו שכתוב בזכריה (ומפטירים בשבת חנוכה) שהמנורה באה להראות 'לא בחיל לא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבא-ות', זהו התוכן של הנרות, וממילא כשאומרים

ידועה השאלה שמחד מבואר בגמ' בשבת (כא, ב) שעיקר חנוכה נקבע בגלל נס פך השמן שנמצא בטהרה, ומאידיך בעל הניסים לא מוזכר כלל הנס הזה והוא מדבר בעיקר על ניסי המלחמה.

הגורם לנצחון במלחמה - הוא רק עסק התורה והתפילות

שהיו עוסקים בתורה; שהגורם לנצחון הוא רק עסק התורה והתפילות. וכמו שיעקב אבינו אומר ליוסף שהוא לקח את שכם ונותן לו במתנה, ולכאורה עיקר המלחמה נעשתה ע"י שמעון ולוי, אלא שבזכות התפילות של יעקב כמו שתרגם שם התרגום 'בצלותי ובעותי' היה עיקר הנצחון

יש לפרש שדברים אלו באו כטעם והסבר, מדוע היה הניצחון - מכיון שהיה זה 'טמאים ביד טהורים וזדים ביד עוסקי תורתך', ובאו חז"ל ללמדנו כמו שכתוב בגמ' (מכות דף י') 'מאי דכתיב עומדות היו רגלינו בשערך ירושלם - מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלם -

ידועה השאלה מדוע בנוסח של על הניסים מוסיפים טמאים ביד טהורים ושערים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך, ולכאורה זה לא חלק מניסי המלחמה כמו גבורים ביד חלשים וכו', ומדוע נכלל בהודאה על הניסים. אומר מורנו המשגיח הגה"צ רבי אהרן דוד חדש זצ"ל

מבאר רבותינו

לימוד התורה בימי החנוכה, חלק מהחיוב ההודאה וההלל

התקופות נראה כי לכאורה לא נהגו על פי חילוק זה. שהרי בזמן גזירת המן בימי הפורים לא יצא עם ישראל להילחם בכח הזרוע כנגד הסכנה שנשקפה לגופם ולחיייהם, אלא עמדו להתפלל ולהתחנן על נפשם כפי שביקשה אסתר (אסתר ז, טז): "לך כנס את כל היהודים הנמצאים בששן וצומו עלי". ואילו בימי החנוכה שכל הגזירה היתה על הנפשות, יצאו להילחם בגופם בחירוף נפש, למרות שלכאורה כנגד גזירה על הרוחניות היו צריכים להעתיך בתפילה בלבד.

גופותיהם של ישראל ולא היתה גזירה על הנפשות, שהרי אפילו בהמרת דתם ח"ו לא היו מונעים את הגזירה. לכך כשזכו לנס וניצלו קבעו הלל והודאה על ידי משתה ושמחה - כנגד הצלת הגוף. אולם בימי החנוכה ביקשו היוונים רק להעבירם על דתם, ואילו ישראל היו נכנעים להם בזה לא היו מייסרים אותם כלל. לכך כשזכו להנצל קבעו להלל ולהודות שהוא ענין רוחני, כנגד הגזירה שנגזרה עליהם ברוחניות. אמנם אם נתבונן בהנהגת גדולי ישראל באותם

דרש מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: חובת ההודאה של ימי החנוכה חלוקה בצורתה מחובת ההודאה שקבעו חז"ל בימי הפורים. בימי החנוכה עיקר ההודאה היא על ידי אמירת ההלל וההודאה, ובימי הפורים עיקר ההודאה היא על ידי משתה ושמחה. וכבר ידוע מה שביאר בזה הלבוש (או"ח סי' תרע, סי"ב), ששורש החילוק נעוץ בחילוק במהות הגזירות בימים אלו. בימי הפורים היתה הגזירה להשמיד את

מרון ראש הישיבה שה"ת הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל

מ"ה שנים לפטירתו - ג' טבת תשל"ט | מאמר א'

מבאר מים חיים

המשגיח הגה"צ רבי חיים וואלקין זצ"ל
מראשי ישיבת "עטרת ישראל"

בשיחה מיוחדת על מורו ורבו מרון רה"י
הגר"ח שמואלביץ שאליו היה קשור
בכל נימי נפשו | חלק א'

שיחה מיוחדת שנתן לידידנו הרב יעקב הייזר שליט"א לפני כעשור (בשנת תשע"ד), על מורו ורבו ראש הישיבה מרון שה"ת רבי חיים שמואלביץ, מה שסיפר הגר"ח וואלקין מעדות אישית בעת שזכה לשאוב מבאר מים חיים מו"ר בעת לימודו בישיבת מיר, תודתנו נתונה להרב הייזר על מסירת החומר לפרסום, תשוח"ח לו.

בפתח השיחה סיפר המשגיח בהתרגשות, על הקירבה הגדולה והקשר הנדיר של משפחתו עם הגר"ח שמואלביץ עוד מתקופת המלחמה לפני כשבעים שנה, כאשר אביו הגאון רבי שמואל דוד ואלקין זצ"ל אב"ד דלאקאטש, מתלמידיו הקרובים ביותר של מרון ה"חפץ חיים" זי"ע ואיש סודם של הגאונים ה"אור שמח" והמהר"ם שפירא זצ"ל שהיה יחד עם רה"י זצ"ל במשך חמש שנים בשנחאי לשם הגיעו כידוע הבחורים פליטי ישיבת מיר, הגר"ח היה לו רגש של קירבה ואחוה לכל אלו ששהו עמו יחד בשנחאי, הוא ראה בכלם כמשפחה אחת גדולה.

בגלות שנחאי

"מרון הגר"ח אמר פעם לאאמו"ר זצ"ל כי הידידות הפנימית שלהם תישמר לנצח בגלל שהם עברו ביחד את מאורעות הגלות בשנחאי. אירע פעם שהגר"ח היה צריך לסדר משהו ואאמו"ר סידר זאת במקומו. אחרי הצהרים אמר הגר"ח לאאמו"ר: "אמרת היום שיעור כללי מוצלח". אאמו"ר התפלא למשמע דיבורים אלו, אולם הגר"ח השיב לאאמו"ר: "בזכות מה שסידרת לי היום מה שהייתי צריך, יכולתי למסור שיעור כללי בישיבה".

ממשיך הגה"צ המשגיח לספר בנועם שיחו: "אאמו"ר זצ"ל היה מהראשונים שיצאו משנחאי, ואף עזר רבות במשך תקופה של שלוש שנים בהעלאת הניצולים כאשר התרוצץ רבות במשרדי הממשלה עד שאחרון מבני ישיבת מיר יצאו משנחאי, וכך פעל לשחרורם של למעלה משלוש מאות בחורים, היו כאלו שנדחפו לתוך "תעשיית ויזות", ביניהם חילונים גמורים, אך הוא טען שהזכות קדימה ניתנה לבני הישיבה שישמשו כרבנים ומרביצי תורה בעתיד ורק אח"כ אפשר לסדר ויזות לאחרים. זכרוננו, איך שהגר"א קוטלר זצ"ל היה מכנה את אותם פורעי ברית שהתרחקו מן הדת: "עופות טמאים".

"מרון הגר"ח שמואלביץ זצ"ל עצמו היה האחרון שקיבל את הויזה ויצא משנחאי, הגר"ח אמר אז ברוב צדקותו: "לא יתכן שקברניט הספינה יעזוב את הספינה הבעורת, לפני שאחרון הנוסעים יצאו ממנה" הגה"צ המשגיח סיפר במהלך השיחה שהוא עצמו

נולד בגלות שנחאי, ולפני מספר שנים אף הראה לו הגר"ב קרליבך שליט"א מראשי ישיבת מיר מחברת של חידושי תורה בכתב ידו של מרון הגר"ח זצ"ל בה נרשם באחד הדפים בכת"י הגר"ח בזה"ל: "מה שדרשתי בבית של חיים ואלקין בשנחאי".

בישיבת מיר

כאן בקשנו לשמוע על תחילת הקשר המיוחד של המשגיח עם מרון הגר"ח זצ"ל

המשגיח סיפר: הקשר עם הגר"ח כבר החל בבחרותו בשנת תשכ"ד כאשר הגיע מארה"ב לתקופה של כמחצית השנה ללמוד בישיבת מיר. "זכרוננו", מספר לנו המשגיח: "כאשר נכנסתי אז לחדרו של הגר"ח, והצגתי את שמי ושם משפחתי התרגש הגר"ח והתבטא: "עם אביכם הייתי ידיד נפש והרגשתי עמו כמו אח ממש עוד מגלות שנחאי".

"כן הנני נזכר כי בתום השיחה אמר לי הגר"ח: "אתם רואים אותי, הנני כבר זקן וכא בימים ובקושי הנני שומע, אולם אתה הרי הנך צעיר לימים, עליך לחטוף ברוחניות ככל האפשר וכך תעלה מעלה מעלה בתורה וביר"ש", וכך חזר ושנה את הדברים בפני.

"לאחר מכן חזרתי ללמוד בישיבת טעלז שבארה"ב, ובסוף שנת תשכ"ז לאחר נישואי הגעתי להתגרר בארה"ק ונכנסתי ללמוד בישיבת מיר, ומני אז ועד להסתלקותו במשך למעלה מעשר שנים זכיתי להיות קרוב להאי גברא רבה, לשמוע את שיעוריו הגאונים לצד שיחותיו המוסריות, באותן שנים זכיתי לקירוב יתר ממנו וידי לא משה הימנו, רבות הושפעת מאישיותו הגדולה והמוסרית שהיה בבחינת "האדם השלם", בתורה וביר"ש ובמידות מופלאות והליכות קדשו היו נר להגלי ואור לנתיבותי, ועד היום הנני דבוק ב"ה בתורתו ובמוסרו שהם כידוע משנה שלמה ובהירה בעבודת ה'.

מה ולב

"קשה לתמצת במילים אחדות ולהגדיר את דמותו הגדולה של אותו ענק שבענקים שהקב"ה שתלו בדורנו להאיר לעם ה', אך אנסה במקצת להסביר את מה שחוויתי במחיצתו באותם שנים שזכיתי לשהות במחיצתו.

"במחיצתו ראיתי את השילוב של לב ומוח שהתגלמו בדמותו. הגר"ח היה ידוע בעולם הישיבות עוד לפני המלחמה כגאון הגאונים, עילוי נפלא ומעמיק ביותר שערך מערכות עמוקות בכל התורה כולה בהם חידש חידושים נפלאים ביותר, עוקר הרים וטוחנן זו בזו בסברה ושרה, וכן ידוע היה בבקיאיותו הגדולה שאין שני לו בכל מכמני תורה, משנה, גמרא, ראשונים ואחרונים, דבר דבר על אופניו, הכל היה מסודר מסוג ומקוטלג במוחו בסדר מופתי ומדהים.

"שיעוריו העמוקים לא היו מן הקלים לתפישו והשגה, לאו כל מוחא סביל דא, העומק וההיקף היו גדולים מנשואו, ורק מי שהכין טוב את השיעור עם המ"מ, היה מבין עד תום את מהלכו בסוגיה.

"כן היה מפורסם בשקיעותו הנוראה בתורה, עוד מבחרותו בישיבת מיר ועד לאחרית ימיו היה א'שטיק תורה שלא ביטל תורה רגע בחייו, כידוע היו לו חברותות משעות הבוקר המוקדמות ועד לשעות המאוחרות של הלילה, עד שהיה צונח ונופל על המטה מעייפות נוראה, תלמידי ישיבת מיר שהכירוהו בבחרותו העידו שהיה לו סדרים של עשרים שעות ולפעמים שלושים שעות ברציפות כשכלל אותה עת חוץ מלהתפלל ג' תפלות וקצת אוכל להחיות את נפשו לא קם ולא זע ממקומו כל הזמן.

"הגר"ד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניב' שהכירו עוד בבחרותו מישיבת מיר סיפר לי שהגר"ח מעולם לא איחר להגיע לתפלת שחרית בישיבה, חוץ מפעם אחת בבוקר של צום גדליה שכמעט לא למד אז שני ימים מחמת ימי ר"ה והרגיש צמאון נורא לתורה, ועל כן במוצאי ר"ה מיד לאחר הבדלה ישב ללמוד כל הלילה ונמשך לימודו עד הבוקר אז פנה לנוח קימעא, ומחמת כן קם קצת באיחור לתפלה וזה היה הפעם היחיד שאיחר לתפלה בישיבה.

"אלו שהיו קרובים אליו עוד משנים המוקדמות, העידו עליו שאף פעם לא שמעו מפיו שום שיחה בטלה או קלה ח"ו, כי מלך היה במלכות התורה, וכל דיבוריו היה אך ורק בתורה. כשעלה ארצה מיד התפרסם בין גדולי הדור כיחיד ומיוחד בתורה, הגם שלא יצא מד' אמות של הלכה והיה מוצנע בין כתלי הישיבה. ובשנת תש"ט, כשהיה כבן מ"ו שנים בלבד, כינוהו גדולי עולם כ"שר התורה של ארץ ישראל".

ענק המחשבה

"לצד זאת היה הגר"ח ענק המחשבה והרוח בתורת היראה והמוסר כאשר חידש והאיר דברים מופלאים בהבנת חז"ל הק' ובידיעת עמקי הנפש היהודית ועד היום כמעט אין ביהמ"ד וישיבה שלא מצטטים מחידושיו והגיוניו בהבנת דברי חז"ל בדרכו המיוחדת שסלל, הרי כולם מכירים את ה"שיחות מוסר" שיצא לאור עוד בחייו מתורתו ועל חשיבותו של ספר זה בכל היכלי התורה והישיבות שהפך לספר יסוד מהראשונים במעלה בדור האחרון.

"את יסודות שיטתו המוסרית ינק וקיבל ככל הנראה מהמשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל ממיר, הגר"ח כידוע לכל תלמידיו אף פעם לא ציטטו בשמו אלא קראו "הרבי", "הרבי אמר", הרבי ביאר" וכו'.

"הפלא הוא" - "עד שהגר"ח הגיע ארצה הוא לא נאם בכינוסים ולא מסר שיחות מוסר הגר"ח התחיל למסור שיחות מוסר בישיבת מיר רק לאחר פטירת גיסו המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל בשנת תשכ"ה וזאת בנוסף לכל שיעוריו המלמדים הקבועים בישיבה, אז התגלה לפתע ויצא שמעו בכל העולם כגאון מהלך וארי ענק בתורת המוסר והיראה, וכמו בלומדות הישיבתית כן בתורת המוסר העמיד יסודות, ראיות, ובנה בנין שלם בכל סוגיא שבפרשה ובחז"ל הק' כשדבריו הגודרו בבהירות ותמציתיות בהיקף עצום ומופלא, וכשעלה הכל על <

רבי אליעזר יהודה פינקל תש"כ	רבי חיים זאב פינקל תש"כ	רבי יחזקאל ליווינשטיין תשל"ד	רבי חיים שמואלביץ תשל"ט	רבי נחום פרצוביץ' תשמ"ז	רבי בנימין ביינוש פינקל תש"ן	רבי נתן צבי פינקל תשע"ב	רבי רפאל שמואלביץ תשע"ו	רבי אריה פינקל תשע"ו	רבי אהרן דוד חדש תשס"א
-----------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	----------------------------	------------------------------

DOS WORT

פרייז 40 גר.

דאס

ויצער

אָרעאָאָסטישע וואָכנבלאַט.

10.1.1900

בית הולגא, פרייטאג, 10 ינואר 1900

סעקסא דלכא אברך בכרכת מזל-טוב למייר הרב הגייר **אליעזר יהודא פינקל שליטא** רם דייסיבת מיר ולמשפחתו הכבודה להתנות בתם המהוללה סרת חנה מרים חתי עביג הרהיג הנעלה פר חיים לייב שמואלוביץ נ"י.

ימן הי סדרסם בחיים תהא צלחה. וקרני הוד תורונו ותכמתו יתירו בקרב ישראל לארך ימים ושנים, והווי הפלה ישבעו סתם רב פונג נחת בכרכת יידום סכרסם כערסם.

יצחק גרעפענשציק ווילנא

בכרכת פויס הננו סכרכים את פויג הרב, הנאון איצו התורה והיראה סוהירי רי **אליעזר יהודה פינקל שליטא** לרגלו נשואי בתו המהוללה סרת חנה מרים עם עביג הרהיג חיים לייב שמואלוביץ נ"י.

תלסיריו ביסיבת גרוונה. נחום זימלביץ, אבא שווארץ, שמואל ליפשיץ.

ברכות, סאלישות לראש מסביר פויג הרהיג סר התורה סרן רי **אליעזר יהודא פינקל שליטא** רימ דייסיבת מיר יציו ולמשפחתו הרוססה הייו לנשואי בתו. ס' חנה מרים חתי עביג ירייג הרהיג תעלי ספצין סוהירי חיים לייב הלוי שליטא בהנאון הפנוח רי אל תר זצ"ל.

יהי רצון שענכי הנסן בענכי הנסן יעלו נצה ויתנוססו לנסן אדרת בישראל. חיים זלמן אשורוביץ לתוה.

ברכת מזל טוב לכור הרהיג הגדול רימ דייסיבת מיר הגייר **אליעזר יהודא פינקל שליטא** ורעיתו הרבנית ס' מלכה חתי לנשואי בתם הסצונת סרת חנה מרים חתי עביג הרהיג עזיו לנאון ס' חיים שמואלוביץ שליטא.

סיקרס ומכרסם:
יונה הירשוביץ, גרארנע.

מיא בין סכרכים את כבוד נאון ספארטנו סר התורה הרהיג סוהיר **אליעזר יהודא שליטא** פינקל ריש סתיבתא רבתא ד' ס' רי לרגל נשואי בתו היקרה עם הרהיג ס' חיים שליטא.

יעלה גורלם פעלה פעלה, ויבנו בית נאמן לד' ועל ברכי כהג ילדו להם שלום גם רבעים גדולי התורה והיראה סתענגים כסוב ד' בשוכו סבות עמו ונחלתו כביא.

שמואל אליעזר יצחק ומרדכי בנימין בהרהיג רמפי הלוי שליטא סג"ל.

הנני סכרך בכרכת מזל טוב את כבוד יידי הרהיג הגי ספסורסם וכ' רימ דייסיבת מיר סוהיר **אליעזר יהודה פינקל שליטא** ואת התנו הרהיג הנעלה ספסורסם בכסרונוסיו הגדולים ס' חיים לייב שמואלוביץ ס' לנשואי עם בת הרהיג הניל שהתנו כסעה סוכה וכסולחת כיום ועשיק י' סמת סכיר. יהי סיעלה זוננס יסח ויעלו ויתנסאו ברוב ברכה והצלחה.

משה גרשון מאושוואויץ הרב דרובראווא.

ברכת פויס לבכית ליידי הרהיג כו סוהיר רי **אליעזר יהודה פינקל שליטא** רימ דייסיבת מיר לנשואי בתו עם הרב היג רי חיים שמואלאויץ שליטא. יוכה לקבל רב נחת כנששו סהתורה ונפש יידיו צבי אלי עפראן רב בוויסנאווא.

פרסום ראשון:

צורר ברכות מרחבי אירופה לנישואי מרן שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל [הנישואין היו בג' טבת תר"ץ] עם בת מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מהעיתון השבועי החרדי בוילנא "דאס ווארט" (מתוך ה'ארכיון היהודי').

גדוניתו החלה נביעתו להפיץ מעינותיו חוצה, וכך ברבות הימים התפרסמו שיחותיו בכל קצוי ארץ ואף נהפכו תורתיו לנכסי צאן ברזל בתפוצתם האדירה בכל מקום בעולם.

"מעל הכל ריחפה שיחותיו במקורות, בצורה מקורית וחדשה בה בנה כל שיחה ושיחה, בסדר קבוע של שאלות, יסודות ומהלך. אפילו כשדיבר בציבור בענינים כללים, בעצרות בחירות וכדומה, בלטה מקורותיו וחשיבתו שנבעה היישר מלבו הגדול. לצד זאת היו לו הרגשים דקים בכל דבר שחידש במערכת האדם בגאונות עצומה של תורה ומוסר ביחד. היה מזהים לראות איך למד מאמרי חז"ל וירד לעומקם של דברים להפליא.

"באותה תקופה שהחל למסור שיחות מוסר, התמלאה הישיבה חיש מהר מזון אל זן בציבור גדול וחשוב של בחורים ואברכים מבקשי דעת שנהרו מהרבה ישיבות וכוללים בירושלים שבקשו לשמוע את דבריו העמוקים והבהירים, וגם ביה"כ האחרון לחייו על אף חולשת גופו ויסוריו הנוראים עלה לומר בפני הציבור דברי כיבושין והתעוררות לתשובה בדרכו המיוחדת כשהמונים שתו בצמא ובשקיקה את דבריו העמוקים והבהירים.

"ואכן שיחותיו פעלו את פעולתם וחדרו בלבבות הבחורים והאברכים כי כולם ראו איך שהוא היה חי את הדברים, ולא אמרה כדרשה ושיחה בעלמא אלא הדברים היו אצלו בחינת "הוא היה אומר", מה ש"הוא" זה מה ש"היה אומר", היה ניכר בחוש שהדברים נבעו והתפרצו מלבו הטהור והזך.

"דבריו היו חדים וקולעים. ברורים ותובעניים. והכל נגע לחיים המעשיים לא דברים ערטילאיים. היה לו אחריות על מה שהוא אמר. זכרוני, שפעם התבטא כי הוא זכה ליישב חלק גדול מדברי הראשונים והאחרונים בסוגיות הש"ס, בגלל שהרגיש "אחריות" וחובה לבאר את דבריהם שלא ישארו ב"צריך עיון" ומשמים עזרו לו להסביר את דבריהם באופן המתיישב על הלב.

"חושבני, שיש מדבריו לימוד מעשי גדול שעלינו ללמוד. לפעמים אדם חושב שאין בו מספיק כוחות להתגבר על המפריעים בעבודת ד' שלו. אבל אם הוא ידע שהוא חייב למלא את חובותיו הרוחניים וירגיש "אחריות" על כך, הוא יזכור תמיד כי אין דבר העומד בפני הרצון ומהשמים יעניקו לו כוחות לפרוע את המטלות הנדרשות ממנו.

המשגיח קם בשלב זה ממקומו, שולף מארון הספרים שבחדרו קלסר עמוס בדפים של שמועסן שרשם בצעירותו לפני כחמישים שנה דברים ששמע ממרן הגר"ח זצ"ל בהיכל הישיבה, חלק מהדברים נכתבו בשעת מעשה בטבעיות כאופן אמירתם בשפת האדיש, והם יסודות בתורת המוסר וביאורים עמוקים ובהירים בדברי חז"ל הק' שטרם ראו ויצאו לאור עולם.

"לא אחת אף הייתי נכנס לחדרו לשאול אותו איך לכתוב את השיחה שמסר ומה כוונתו שמסר בביאור הדברים וכו', והוא ברוב סבלנותו ומידותיו המיוחדות היה עונה ומסביר לי אחת לאחת וכך רשמתי את שיחותיו שהצטברו אצלי לקלסר שלם בס"ד.

אגב, הוא החשיב מאוד את סדרי המוסר שבישיבה, הוא היה תמיד מסיים את השיעור כללי עשר דק' לפני הזמן וזאת בכדי כדי שיספיקו כולם ללמוד סדר מוסר בישיבה.

המשך השיחה אי"ה בגליון הבא

היא משורש הנהגת 'מעשה ה' או 'מעשה שטן', והרי יש להכריע בדבר בין שתי דרכי הנהגה מנוגדות זו לזו. אמנם אם נתבונן, נראה כי ניסי חנוכה ופורים נתגלגלו על ידי מלכים בדווקא, בימי הפורים על ידי אסתר המלכה, ובחנוכה על ידי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול שהיה מלך. בשתי התקופות נזקק עם ישראל להכרעה דקה וגורלית, ובשתיהן הכרעת מלכים היא שהביאה את הישועה, הכרעת אסתר להיכנס אל המלך, והכרעת מתתיהו לצאת למלחמה. יסוד מעלת המלך הוא במידת האחריות שמוטלת עליו, והוא כל יסוד מידת מלכות. וממילא, אדם הנוטל על עצמו אחריות אפשר לסמוך עליו שירד לשורש הענין קודם שמכריע בדבר.

נמצא שאף חילוקי הנהגה הנראים כדקים, וככאלו המושגים בכמעט רוח הקודש, מסורים לכח מידת האחריות. לכח ההשפעה וההחלטה של בעל האחריות אין גבול! מידת האחריות יכולה לקיים ולהעמיד הכל, ולהיפך, בלעדיה הכל יכול להיחרב רח"ל.

עלינו להתבונן במעשינו במבט של תורה ויראת שמים, ולדעת שאדם שאחראי על מעשיו מתוך יראת שמים, הוא אדם שמיועד לגדולות, ובכח אחריותו ושקול דעתו, תבוא ישועה לרבים.

שיחות רבי נתן צב

למלחמה - מעטים וחלשים כנגד רבים וגיבורים, ומסרו את נפשם על התורה והמצוות. אולם בימי הפורים שהגזירה היתה על הגוף, היה זה 'מעשה ה' על מנת להחזירם למוטב, ולכן הוצרכו לשוב בתשובה ולהתחנן על נפשם.

הוסיף בזה רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל, כי בזמנינו שחכ עמלק גובה, בודאי שהיינו צריכים להילחם בגופינו ולמסור עצמנו למיתה ממש, אמנם כיון שלמעשה קשה לקיים את עצה זו, ואין ביכולתנו להיאבק ישירות, לכל הפחות עלינו להיאבק בזה באופן שאינו ישיה אך על מנת כן, עלינו לדעת תחילה את מקור כוחו של עמלק. וכבר דרשו חז"ל (תנחומא, יתרו פ"ג) שעיקר כוחו של עמלק משום 'שרפו ידיהן מן התורה ומן המצוות', ככל שנוסיף ונרבה ללמוד תורה, יחלש כוחו של עמלק. נמצאנו למדים, כי בדור זה עיקר מלחמתנו בכח הרע הוא רק על ידי 'עוסקי תורתך', היינו על ידי עמל בתורה יומם ולילה.

על פי זה נבין כי **מכלל חיוב ההודאה וההלל בימי החנוכה, נתחייבנו להוסיף ולהרבות בלימוד תורה ככל יכולתנו**. שהרי כנגד כח הרע של היוונים צריכים אנו לכוחה של מסירות נפש, ובכח עמל התורה ייעקר כח חכמת יוון מן העולם, והוא עצמו קיים ההלל וההודאה בימי החנוכה.

מעתה יש להתבונן, איזו אחריות עצומה מוטלת על כתפי גדולי הדורות בעומדם לפני גזירה קשה, לא כל אדם יכול להחליט אם הגזירה הבאה על ישראל

ובאמת היה מקום לבאר טעם בכך שבזמן גזירת המן לא יצאו למלחמה על פי מה שדרשו חז"ל (בר"ר סה, כ) על הכתוב (בראשית כז, כב): "הקול קול יעקב והידים ידי עשיו" - "בשעה שיעקב מרכין בקולו, ידי עשיו שולטות וכו' ובשעה שהוא מצפצף בקולו וכו' אין ידי עשיו שולטות". בשעה שידי עשיו שולטות לא יועיל אלא קולו של יעקב בלבד.

אך הגאון **רבי אלחנן וסרמן** זצוק"ל הי"ד (ביאורי אגדות על דרך הפשט, סי' י, ח) ביאר בזה באופן אחר. כי הנה בעת צרה יש להבחין בין שני סוגים של גזירות. יש והקב"ה גוזר גזירה על ישראל רח"ל, ומטרת הגזירה היא לעוררם לתשובה ולקרבת לאביהם שבשמים. אך לפעמים מידת הדין גוברת וניתנת רשות לשטן להצר לישראל ולנסותם, ואז באות על ישראל גזירות שמטרתם להרחיקם מעבודת ה'. נמצא, שפעמים מידת הדין פועלת בעולם תחת הנהגה של 'מעשי ה'', ופעמים פועלת הנהגה של 'מעשה שטן'. הסימן לזה, אם הגזירה היא על הגופות כפי שהיה בימי המן, הרי זו הנהגה של 'מעשי ה'' - על מנת להחזירנו למוטב, ולא תועיל לזה מלחמה כלל אלא רק לשוב אל ה' ולהתחנן לפניו. אולם אם הגזירה על הנפשות - להעביר את ישראל על דתם, אין זה 'מעשה ה'' אלא 'מעשה שטן'. בכדי להחליט את כח השטן לא די בהתחזקות בתשובה ומעשים טובים, אלא נדרשת מסירות נפש ממש. לכן בימי החנוכה שהגזירה היתה על הנפשות, יצאו ישראל

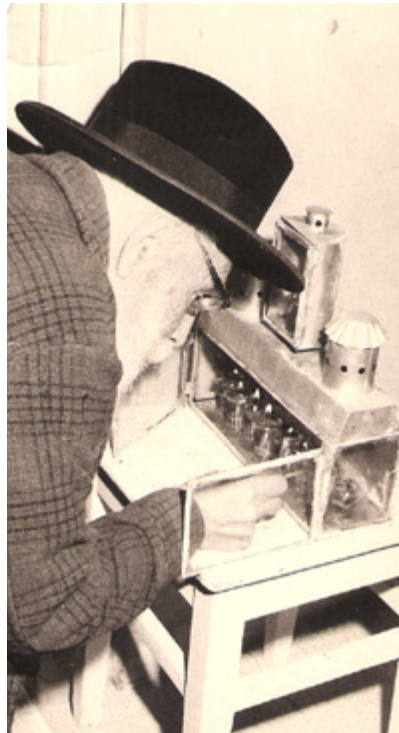
ימים מקדם

מרנן ורבני ראשי הישיבה זצוק"ל בהדלקת נרות חנוכה

מרנן ורבי ר' נתן צבי פינקל זצוק"ל

מרנן ורבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל

מרנן ורבי ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל

מרנן המשגיח הגה"צ רבי אהרן חדש זצוק"ל

בחסות

 TCS TELECOM
 WWW.TCSISRAEL.COM | 02-6550332

הליכה יומית קבועה משפרת את הריכוז ואת יכולת הלמידה

בחסות מאוחדת *3833 ומה אחת